PREDEALUL DE IERI VORBEȘTE CELUI DE MÎINE

Ziarul sportul a organizat o „masă rotundă" cu foștii campioni ai schiului predelean

Tema discuției: LA PREDEAL POT CREȘTE VIITORII NOȘTRI CAMPIONI DE SCHI?

Într-un meci — fie el și prin intermediul calculatorului electronic — care ar opune principalele noastre stațiuni climaterice și de sporturi de iarnă, Predealul poate emite justificate pretenții la un loc fruntaș. Poate chiar și la întîietate, dacă Poienii Brașovului cornul cu belșug al Fortunei, să zicem prescurtat prin metaforă, nu i-ar fi revărsat mai multe daruri de la o vreme încoace. La Predeal, ca și la Poiana, au crescut și continuă să crească generații de campioni ai schiului, spre pîrtiile sale albe pornesc în pelerinaj, iarnă de iarnă, nenumărați pasionați ai sportului zăpezii, dătător de sănătate, vigoare și cuget curat.

Predeal, orașul dintre cele trei masive care-l privesc semeț din zări — Bucegii, Postăvarul și Piatra — așezat pe o imensă șa de poieni și cringuri despărțind văile Prahovei și Timișului, din plin luminat de soare, ferit de răsuflarea aspră a crivățului, la o înălțime ideală pentru sportivul în efort (1 000 m și ceva), acest loc binecuvîntat de natură era din totdeauna sortit să devină un minunat centru al turismului și al sporturilor de iarnă. Așa a și fost de-a lungul anilor.

Istoria consemnează concursuri de schi la Predeal încă din perioada imediat următoare primului război. În 1923 se disputau aci concursuri ale schiorilor militari. Apoi aria întrecerilor pe pîrtiile predelene se lărgește, culminînd cu campionate naționale și concursuri cu invitați de peste hotare. A fost totuși, în acei ani, o activitate restrînsă, dusă cu mijloacele modeste caracteristice acelor timpuri.

Predealul sportiv de astăzi manifestă desigur o superioritate marcată față de trecut, în multe privințe. S-au înmulțit posibilitățile de acces ale amatorilor de sport spre stațiune. Trenurile O.N.T.-ului și autobuze confortabile aduc săptămînal mii de noi oaspeți înălțimilor. Condițiile de cazare se îmbunătățesc considerabil. În localitate ființează acum 3 hoteluri mari, cabane moderne, vilele administrate de I.S.C. Predeal. Un teleferic îți duce pe schiori pînă în vîrful pîrtiei Clăbucetului și tot acolo se află, nou inaugurat, un schi-lift, iar pîrtia iluminată cu neon oferă condiții optime de practicare a schiului pînă la miez de noapte.

Mîna omului a folosit cu hărnicie posibilitățile oferite de cadrul natural, existente aci. Le-a folosit însă pe toate? Sau măcar pe cele mai multe, la nivelul cerințelor moderne ale sporturilor de iarnă? Ce s-ar mai putea face, într-o perioadă apropiată, pentru ridicarea stațiunii?

Iată întrebări, și nu singurele, ce le-am adresat citorva predeleni cu dragoste pentru sport, toți foști schiori de mare performanță, legați trup și suflet de locurile unde au pus pentru prima oară schiurile în picioare. Am improvizat o „masă rotundă" cu aceștia, lăsîndu-i să-și spună păsul, exprimîndu-și părerile competente și deosebit de interesante. Răspunsurilor primite, într-o ordine arbitrar asamblată, le facem loc în această pagină.

Ca o nălucă trecea prin porțile de slalom Mihai Bîră, cel mai mare campion al schiului alpin pe care ni l-a dat Predealul

GHEORGHE ZĂPADĂ

Șef de șantier al I.R.C. Brașov. A făcut parte din echipa României, cîștigătoarea concursului internațional de schi al „Micii Antante", în 1934. La 19 ani devine cel mai tînăr antrenor din țară, conduce Școala de schi din Predeal, în 1936. Fost antrenor al secției de schi a clubului sportiv Dinamo.

„Am fost unul dintre primii schiori de performanță care s-au ridicat din Predeal. De aceste locuri, unde am cunoscut succese și am muncit apoi ca să cresc generații noi de schiori, mă leagă cele mai dragi amintiri. Cu satisfacție și mîndrie privesc cum crește și se lărgește baza materială de care dispun astăzi iubitorii sporturilor de iarnă. În Predealul nostru există acum un teleferic, schi-lift, pîrtie iluminată. Condiții de practicare a schiului pe care noi nu le-am avut. Dar tocmai de aceea, privind prin prisma acestor condiții superioare de azi, mă doare cînd văd că asemenea posibilități nu sînt folosite cum trebuie, în mod intensiv, pentru o adevărată activitate de popularizare a schiului, de ridicare a noilor cadre de schiori. Sînt zile din iarnă cînd pîrtiile predelene rămîn pustii. Ele se înviorează doar cînd vin școlarii și studenții în vacanță, duminicile dimineața cu grupurile de turiști și, bineînțeles, atunci cînd sînt aci loturile republicane. De ce, însă, nu ocupăm întreg sezonul de iarnă cu un program susținut de activitate? Și pentru performanță și pentru mase.

În ce privește propaganda schiului, cred că măsura cea mai bună este ca O.N.T.-ul — care este direct interesat în exploatarea stațiunii pe toată durata anului — să formeze și să salarizeze un corp de instructori, avînd la dispoziție schiuri și bocanci de închiriat pentru toți doritorii de a învăța și a se perfecționa în acest sport. Predealul dispune de cel mai bun teren de școală de schi din țară. El nu este însă folosit decît în măsură cu totul redusă. De pildă, pîrtiile de pe Cioplea (terenul Veștea, cum îi spunem noi) este practic abandonat. Acolo stau două trambuline — pentru sărituri de 50 m și 20 m — nefolosite de șapte ani. Trambulina mică ar fi ideală pentru inițierea celor ce vor să-și încerce puterile în sărituri. Contrar părerii necunoscătorilor, aceasta este cea mai ușoară probă în schi și o poate încerca oricine posedă noțiunile de bază. Reamenajarea acestor trambuline și dotarea lor cu materialul necesar ar atrage numeroși amatori, schiori de toate forțele.

Schiul de performanță nu va avea decît de cîștigat din asemenea acțiuni de impulsionare a activității sportive în Predeal. În această privință, consider că acțiunile de la centru, cele ale federației de specialitate, de pildă, oricît de bine intenționate ar fi, nu pot suplini inițiativele locale, ale acelor oameni care sînt în permanență legați de stațiune. Socotesc imperios necesară formarea unui club puternic în Predeal, care să fie oaspetele permanent al bazelor sale sportive. Pe vremuri, noi aveam aci două cluburi sportive: C.S. Predeal și Amicii Predealului. Din rivalitatea lor se năștea performanțele. Un nou club, ori mai multe, puse pe baze sănătoase, ar trezi Predealul din inerția în care se află, ar face să răsară iarăși campionii și performerii pe pîrtiile noastre".

FLOREA LEPĂDATU

Electrician la Uzina de autocamioane Brașov. Fost deținător a 7 titluri de campion republican la probele de fond, individuale și de ștafetă. A reprezentat țara noastră la Jocurile Mondiale Universitare de la Poiana (1951), la concursurile internaționale de la Oberhof (1951) și Tatranska Lomnice (1952). Pînă în 1957 a condus pregătirile schiorilor fruntași ai clubului Steagul roșu Brașov.

„Dacă stau să compar condițiile pe care le au astăzi schiorii noștri fruntași și cele existente atunci cînd am început eu să concurez, atunci pot spune că noi, cei vechi, am făcut schi pe furate... Era mult mai greu pe atunci, dar rezultatele — să mă ierte băieții noștri mai tineri! — nu erau cu mult inferioare. Cronometrele ar trebui să indice timpi mult mai buni pentru schiorii de azi, care au la dispoziție material excelent, programe de pregătire pe baze științifice și un contact cu străinătatea mult mai strîns.

De ce nu progresăm mai repede în schi, în pas cu alte țări? Eu cred că sînt două cauze. Prima este aceea că mulți schiori buni, dintre cei vechi, nu mai sînt folosiți azi ca să-i ajute pe cei tineri. Din punct de vedere teoretic, antrenorii noștri în activitate sînt bine pregătiți, dar cînd e vorba de practică ei nu dispun de cunoștințele, de experiența necesară. Pe aceea o avem noi, foștii campioni. Dar noi venim pe pîrtie doar ca spectatori...

A doua cauză. Predealul, deși a dat țării fondiști de clasă și are o tradiție în această specialitate, nu mai este un centru al schiului nordic. Aci vin să concureze fondiști din alte orașe, sau de peste hotare, dar predeleni pe pîrtie nu mai sînt. Și este păcat. S-a trasat pe Poliștoaca o pîrtie nouă de fond, frumoasă, variată, dar ea prinde viață numai cînd vin loturile sau e concurs. Trebuie ca Predealul să fie chemat din nou să facă școala schiului nordic, de aci să se ridice fondiștii noștri de frunte. Copii talentați avem destui. Schiuri în picioare și un profesor bun le trebuie!"

DUMITRU FRĂȚILĂ

Responsabil al telefericului „Clăbucet" — I.S.C. Predeal. Fost multiplu campion republican în probele de fond și combinată nordică. A deținut recordul țării la sărituri de la trambulină cu performanța de 75 m, stabilită la Zakopane în 1949. A activat ca antrenor între anii 1955—1963.

„După o perioadă de oarecare stagnare a activității de schi în Predeal, un început bun s-a făcut în această toamnă, cînd s-a înființat la liceul nostru din localitate o clasă cu program special de educație fizică, în care schiul este predat de profesori specializați. Deocamdată se lucrează doar cu clasa a V-a, dar în fiecare an numărul claselor se va mări, iar din toamna viitoare va exista aci o grupă de elevi interni, tineri schiori selecționați din întreaga țară. Ei vor avea posibilitatea de a se pregăti în cele mai bune condiții, fără a întrerupe învățătura.

Este, repet, un început bun. Dar nu trebuie să ne mulțumim cu atît. În primul rînd, am de observat că la aceasta

„Cocoșelul" Dumitru Frățilă cîștigă premiul I în concursul unei duminici a anului 1937

clasă, experimentală deocamdată, se predau numai disciplinele alpine, pe cînd specificul Predealului îl constituie probele nordice. Deci, cît de curînd, vor trebui formate grupe de elevi cu specializarea în schi-fond și în sărituri. Pentru acestea din urmă va fi nevoie de amenajarea unei trambuline noi, în apropierea școlii.

Cînd activitatea schiului predelean va crește — și eu sînt convins că aceasta se va produce în ritm foarte rapid acum, cînd avem la dispoziție instalații noi și moderne — atunci se va pune inevitabil problema altor amenajări. Aceasta va fi necesar mai ales dacă vom reuși să-i angrenăm în practicarea schiului pe turiști și pe cei veniți în concediile de odihnă în stațiune. Personal, am studiat posibilitatea trasării unei noi pîrtii pe Clăbucet, variantă a celei existente, plecînd de la Creasta Susaiului. Ea ar putea fi deservită tot de telefericul nostru.

Tot printre investițiile pe care le consider urgente este amenajarea unei pîrtii speciale pentru săniuțe, ceea ce nu avem noi pentru moment. Amatorii de săniuș vin pe pîrtia de la Clăbucet și o deteriorează, putînd provoca accidente.

Iată deci cîteva obiective ale noastre, privind atît schiul de performanță cît și cel de masă, de care trebuie să ținem seama în viitorul apropiat. Să nu le neglijăm, căci altfel vom fi depășiți din nou de creșterea firească a volumului de activitate a schiului în Predeal, ca și în întreaga țară".

ELENA TAMPA

Șefă de unitate a magazinului Textile-îmbrăcăminte, Predeal. Campioană republicană la schi-fond 10 km și ștafetă în anii 1951, 1952, 1953, 1954. A reprezentat România la Jocurile Mondiale Universitare de la Poiana (1951) și în alte competiții internaționale. Din anul 1954 a antrenat secția de schi Flamura roșie Brașov. A abandonat activitatea sportivă în 1957.

„Predelencele au uitat că s-au născut fondiste... Ca și băieții, fetele noastre sînt atrase mai mult către schiul alpin. Acesta este mai elegant, mai spectaculos, e drept. Dar și fondul face să răsară o luptă frumoasă pe pîrtie, în care înving cei mai dotați, cei mai bine pregătiți. La noi în Predeal, însă, s-a uitat parcă ce trebuie făcut ca să valorificăm talentul tineretului nostru, să folosim mai intens pîrtiile pe care le avem. Ele stau părăsite cea mai mare parte a sezonului.

Este nevoie, după părerea mea, de înființarea unui centru de schi cu specific pentru probe nordice, la care să fie chemați toți tinerii și copiii de pe Valea Prahovei și împrejurimi, doritori să facă performanță. Oameni pricepuți, care ar putea preda schiul nordic ca instructori, avem suficienți. Cine să-i învețe pe alții schiul-fond și săriturile dacă nu noi predelenii, care într-o vreme cîștigam toate campionatele țării?

Eu, am spus-o, nu mă dau la o parte să pun schiurile în picioare și cînd voi avea 80 de ani!"

MIHAI BÎRĂ

Jurisconsult, șeful Oficiului juridic de la Uzina 2 Brașov. Fost de 18 ori campion republican la toate probele alpine. Participant la J.O. de iarnă de la St. Moritz (1948) și Oslo (1952). Campion mondial universitar la Jocurile de la Poiana (1951) și locul II la combinata alpină. Triplu campion internațional al Iugoslaviei (Șar Planina, 1956). Campion internațional al României 1954—1957.

„Problema rămînerii în urmă a schiului predelean comportă mai multe aspecte. Unul dintre acestea — și-l consider cel primordial — este lipsa unor acțiuni eficiente în rîndul maselor. Noi, toți cei ce v-am vorbit la această „masă rotundă", am început schiul competițional de mici copii. Cluburile vechi din Predeal, care au fost amintite aci, organizau duminică de duminică întreceri pentru copii, concursurile „cocoșeilor" cum se numeau. Diplomele de cîștigător la aceste concursuri, acordate „cocoșelului" Bîră Mihai, le păstrez și acum. Simple bucăți de hîrtie, vor spune unii. Dar vă dați seama ce importanță au avut ele în formarea, în stimularea unui viitor campion?

Asemenea concursuri nu se mai fac. Evident, federația noastră întreprinde frumoase acțiuni de depistare a tinerilor schiori talentați. Dar ele sînt adesea greoaie, îndreptate unilateral. Lipsesc facilitățile pe plan general pentru ca schiul să fie adoptat de toți copiii de la munte și din alte regiuni. De pildă, echipamentul de schi, bocancii în special, sînt considerate articole de lux, foarte costisitoare încă. Nu se găsesc de loc bocanci de schi pentru copii, iar schiurile de 1,60 m sînt rare și de slabă calitate. Am mai adăuga și lipsa unor reduceri pe mijloacele de transport, pe teleferic și schilifturi, acordate copiilor care schiază.

Iată deci o primă condiție care trebuie îndeplinită pentru ca schiul nostru, din întreaga țară, să aibă acea necesară bază de masă. Revenind pe plan local, la Predeal, trebuie notat că schiul din această localitate a suferit întotdeauna de lipsa unor cadre de seniori. Tinerii, o dată ce termină școala, pleacă la studii superioare sau în producție, în alte orașe, ei nu mai sînt legați de Predeal. Iată una din explicațiile logice, de ce schiul îl fac aci mai mult oaspeții.

Aceste considerente mă duc la concluzia că acel club puternic care trebuie format în Predeal — și de care s-a vorbit aci — nu poate fi decît un club sportiv școlar. Predealul trebuie să devină un centru al schiului școlar și junior. Pentru aceasta avem un cadru natural excelent. Într-adevăr, Predealul posedă cele mai bune terenuri de școală din țară. Dar folosit intens este numai Clăbucetul. Rămîne să punem în valoare din nou pîrtiile de la Veștea, Fetifoiu, cele de pe Rîșnoava. Aci trebuie ridicate noile baze de schi care să devină școli ale campionilor de mîine.

Se știe, Predealul nu poate fi profilat pe schiul alpin de mare performanță. Aceasta rămîne specialitatea Poienii Brașov. La Predeal nu avem în imediata apropiere pante cu diferența de nivel necesară pentru o pîrtie de coborîre la cerințele campionatelor naționale și ale celor internaționale. Dar pîrtiile noastre sînt ideale pentru juniori și — bineînțeles — împreună cu cele de schi-fond, cu trambulinele de sărituri, azi neglijate, ele vor trebui chemate din nou la viață.

Deci — un club sportiv școlar, în continuarea acțiunii foarte prețioase de a se organiza clasele cu program special de educație fizică de la liceul din localitate. Eu văd chiar mai mult. Predealul să fie locul de întîlnire a tuturor schiorilor școlari din țară. Prin tabere, prin cursuri speciale pentru elevii care practică schiul, să furnizăm pîrtiilor predelene materia primă de prelucrare, pentru ca ele să ne dea înapoi cadrele de schiori fruntași, în toate disciplinele, de care ducem atîta lipsă azi. Subscriu la părerea ziarului „Sportul", expusă de redactorul care a condus discuția noastră, de a se studia posibilitatea organizării la Predeal a taberei permanente sau a unei școli speciale, dînd posibilitatea elevilor din alte orașe să practice intens schiul, prin rotație, pe o perioadă de o lună sau mai mult.

Toate aceste acțiuni ar avea drept rezultat înflorirea rapidă a generației tinere de schiori din țara noastră. Să nu se înțeleagă însă că aș fi de părere că pot fi neglijate acțiunile de popularizare a schiului și în rîndul amatorilor de alte vîrste. Aci este un vast cîmp de acțiune, care trebuie să înceapă tot de la anumite facilități acordate celor care vor să practice acest sport frumos și util. S-a scris și la dv. în ziar despre necesitatea de a se crea un corp de instructori în stațiunile de munte, care să predea schiul oamenilor muncii veniți la odihnă. Trebuie să existe și mai multe centre de închiriere a materialelor sportive, iar acestea să fie de calitate. Astfel ca trenurile de excursioniști să transporte la munte numai pe schiori, nu și schiurile! Acestea să se găsească din belșug la pîrtie.

Propun un sistem unic de învățare a schiului — pe care personal l-am și definitivat — care să funcționeze în toate stațiunile noastre montane. Cel venit la odihnă va învăța schiul timp de 12 zile sau mai mult, i se va elibera un tichet de absolvire a unui ciclu cu care se poate prezenta anul viitor, indiferent în ce stațiune se va afla, pentru a continua cu alt instructor inițierea începută. Este și acesta un aspect foarte important pentru răspîndirea schiului în țara noastră.

Să facem totul ca Predealul, ca și alte stațiuni de munte din țară, încă insuficient exploatate pentru sport, să devină o școală de schi pentru tineri și virstnici, acea trambulină de lansare a campionilor, ca și a suporterilor acestui sport. Avem nevoie de ei, deopotrivă".

★ ★ ★

Concluzii la discuțiile purtate la această masă rotundă nu mai sînt necesare. Ele reies cu limpezime și pregnanță din cuvîntul invitaților noștri. Ne permitem doar mici completări, care să sublinieze unele din ideile expuse.

În primul rînd, reluăm o temă abordată de Mihai Bîră. Cele spuse aci despre Predeal sînt valabile pentru o serie întreagă de alte localități, frumoasele noastre stațiuni de munte din Carpați și Apuseni. Azuga, Branul, Muntele Mic, Stîna din Vale, Borșa, Vatra Dornei și altele — au toate nevoie de mai multă viață sportivă, de un nou impuls pentru schi. Sugestiile formulate de campionii predeleni sînt deci actuale și pentru alte locuri cu tradiție în sporturile de iarnă.

Cu privire la schiul în Predeal, părerile exprimate converg asupra a două puncte: 1) **revenire la tradițiile probelor nordice; 2) crearea unui centru al schiului școlar.** Vom relua doar pe cel de-al doilea.

Mulți din cei consultați, prezenți aci, ca și alții, și-au manifestat entuziasmul pentru înființarea clasei experimentale cu program special de educație fizică, la liceul din Predeal. Sîntem de acord cu ei, este un început bun. Dar tot acestora va trebui să le spunem că, față de carențele generale ale schiului nostru, acest început reprezintă încă prea puțin, chiar foarte puțin. Acțiuni de felul clasei de schi predelene trebuie extinse cît mai grabnic, completate cu altele de popularizare a sportului printre copii. Reînființarea concursurilor duminicale deschise copiilor din alte clase, sau chiar și din alte localități, ar fi una din formele eficiente.

Ne gîndim și mai departe. Celor consultați le-am împărtășit sugestia noastră de a se crea la Predeal **o tabără școlară de schi permanentă** și ei s-au arătat foarte interesați de aceasta. Să precizăm. Cu cîțiva ani în urmă la Predeal, pe Cioplea, a existat o Școală specială a Ministerului Învățămîntului, la care copii debili erau trimiși pentru o perioadă de o lună sau două, urmînd un tratament adecvat și continuînd în același timp cursurile școlare. Această școală nu mai există azi, iar fostele sale clădiri (din bd. Republicii nr. 30) sînt afectate cazării turiștilor. Ne-am gîndit la posibilitatea reînființării unei asemenea școli speciale, care să-i reunească însă pe acei elevi din întreaga țară ce dovedesc aptitudini pentru schi, membri ai secțiilor de performanță ai asociațiilor sportive școlare. Cîteva sute de schiori școlari ar putea parcurge astfel, în timpul iernii, treptele unei instruiri care altfel nu le este accesibilă.

Alături de necesitatea, categoric imperioasă, a formării unui puternic club sportiv școlar la Predeal, această tabără permanentă, pe care o propunem spre studiere forurilor în drept, ar avea darul să aducă impulsul dorit pentru activizarea unui centru al sporturilor de iarnă cu tradiție, posedînd dotări materiale importante, dar pentru moment reduse la o viață molcomă, mult sub posibilitățile sale latente.

Prin cele scrise în această pagină, sperăm să aducem o contribuție efectivă la ridicarea Predealului sportiv pe treapta la care este chemat să urce, cît de curînd, pentru a deveni din nou un pion de bază pe eșichierul sportului românesc.

Radu VOIA

...Și iată pe campionii noștri de mîine. Sub privirile atente ale profesoarei de educație fizică Rodica Munteanu, elevii clasei a V-a a liceului predelean coboară în tureș panta Clăbucetului.

Foto: I. Mihăică